

Handläggare: Björn Johansson
Telefon: 076 12 33 818

Till
Utbildningsnämnden
2010-09-23

Olovlig frånvaro i skolan

Promemoria U2010/4389/G

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till Kommunstyrelsen som svar på remisspromemorian ”Olovlig frånvaro i skolan”, U2010/4389/G
2. Omedelbar justering

Thomas Persson
Direktör

Marie-Louise Hammer-Åberg
Gymnasiechef

Håkan Edman
Grundskolechef

Sammanfattning

I en promemoria från Utbildningsdepartementet föreslås att inom grundskolan och övriga obligatoriska skolformer ska elevernas olovliga frånvaro redovisas i elevens terminsbetyg och i de frivilliga skolformerna gymnasie- och gymnasiesärskolan redovisas i det samlade betygsdokumentet som ska utfärdas varje termin. Varken i de obligatoriska eller i de frivilliga skolformerna ska den olovliga frånvaron redovisas i elevernas slutbetyg. Förändringarna föreslås träda i kraft 2011-02-01 och tillämpas fr.o.m. de terminsbetyg respektive samlade betygsdokument som sätts i slutet av höstterminen 2011. I promemorian föreslås även att bestämmelserna för vad som ska avses med heltidsstudier ska bli tydligare. Förvaltningen tillstyrker dessa förslag.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom gymnasieavdelningen i samverkan med grundskoleavdelningen.

Bakgrund

Utbildningsnämnden har av Kommunstyrelsen fått möjlighet att yttra sig över promemorian "Olovlig frånvaro i grundskolan", U2010/4389/G.

Den nya skollagen, vilken ska tillämpas fr.o.m. höstterminen 2011, innebär en skärpning av kravet på att en kontakt upprättas mellan skolan och elevens vårdnadshavare om en elev utan giltigt skäl uteblir från skolarbetet. Rektor ska då se till att elevens vårdnadshavare underrättas samma dag. Förslagen i nu aktuell promemoria innebär att ytterligare steg tas med syfte att för elever och vårdnadshavare tydliggöra omfattningen av olovlig frånvaro. Med begreppet olovlig frånvaro avses frånvaro utan giltiga skäl, d.v.s. annan frånvaro än anmäld sjukdom, befrielse från vissa inslag i utbildningen, i förväg anmält annat hinder eller beviljad frånvaro. Promemorians förslag omfattar i tillämpliga delar grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan samt gymnasiesärskolan men inte vuxenutbildningen. Förslagen gäller även fristående skolor. Bestämmelserna som föreslås i denna promemoria ska tillämpas fr.o.m. höstterminen 2011 och förs in i respektive förordning.

Nuvarande bestämmelser om elevers frånvaro

Skolpliktiga barn

Grundskolan, sameskolan, specialskolan och den obligatoriska sarskolan omfattas av skolplikt vilket medför en närvaroplikt, d.v.s. en skyldighet att närvara i den verksamhet som anordnas om barnet inte är sjukt eller har annat giltigt skäl att utebli. Om en elev p.g.a. sjukdom eller av någon annan orsak inte kan närvara ska detta snarast anmälas till skolan. En skolpliktig elev får beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter. På begäran av en skolpliktig elevs vårdnadshavare ska eleven befrias från skyldighet att delta i annars obligatoriska inslag i verksamheten, om det med hänsyn till särskilda omständigheter inte är rimligt att kräva att eleven deltar.

Rektor ansvarar för att vårdnadshavare kontaktas om en elev är borta från skolan utan giltigt anledning. Vårdnadshavaren har ansvar för att se till att barnet fullgör

sin skolplikt. Styrelsen för utbildningen kan förelägga elevens vårdnadshavare att vid vite iaktta sina skyldigheter.

Huvudmän för fristående skolor har en skyldighet att hålla elevernas hemkommuner informerade om någon elev är frånvarande i stor omfattning utan giltig anledning. Om eleven inte fullgör sin skolplikt kan hemkommunen ålägga eleven att fullgöra sin skolplikt i det offentliga skolväsendet.

Frivilliga skolformer

Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan är frivilliga skolformer. Det är dock inte upp till eleven att avgöra om han eller hon ska närvara vid undervisningen. Det finns lovlig och olovlig frånvaro i gymnasieskolan. Rektor, eller den rektor utser, får bevilja ledighet för enskilda angelägenheter eller från skolarbete i mindre omfattning. Om en elev p.g.a. sjukdom eller av annan orsak inte kan delta i skolarbetet, ska anledningen till frånvaron snarast anmälas till skolan. Styrelsen för utbildningen kan besluta om befrielse från vissa inslag i utbildningen som annars inte kan väljas bort. Giltig frånvaro är sjukdom, beviljad ledighet och beslutad befrielse från utbildningsinslag.

Den nya skollagen

Enligt den nya skollagen ska rektor inom de obligatoriska skolformerna besluta om ledighet. Befrielse från obligatoriska inslag i undervisningen ska bara kunna medges om det finns synnerliga skäl och ett sådant beslut får endast avse enstaka tillfällen under ett läsår. Om en elev utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten ska rektor samma dag se till att elevens vårdnadshavare informeras.

När det gäller de frivilliga skolformerna gäller att eleven ska delta i den verksamhet som anordnas om eleven inte har giltiga skäl att utebli. Även här gäller att rektor samma dag ska se till att vårdnadshavaren informeras om att eleven varit frånvarande utan giltigt skäl.

Promemorians förslag

Grundskolan och övriga obligatoriska skolformer

Förslag: Omfattningen av elevens olovliga frånvaro ska redovisas i elevens terminsbetyg
--

I grundskolan utfärdas idag betyg i slutet av varje termin i årskurs 8 och i slutet av höstterminen i årskurs 9

I grundsärskolan sätts betyg endast om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. Betyg kan utfärdas i slutet av varje termin i årskurs 8, i slutet av höstterminen i årskurs 9, i förkommande fall i slutet av årskurs 10 samt när ett ämne avslutas. I träningsskolan sätts inga betyg.

I specialskolan utfärdas terminsbetyg i slutet av varje termin i årskurs 9 och i slutet av höstterminen i årskurs 10.

Fristående grundskolor behöver inte sätta betyg. De som ändå vill detta ska följa grundskoleförordningen och sätta betyg i de ämnen där det finns nationella kursplaner och betygskriterier.

Idag finns det inte något utrymme i slutbetyg för notering av frånvaro. Det finns inga föreskrifter om terminsbetygen.

Nu föreslås att olovlig frånvaro i antal timmar eller lektionstillfällen ska noteras i terminsbetygen för elever i de obligatoriska skolformerna där terminsbetyg utfärdas. I den obligatoriska särskolan ska terminsbetyg även fortsättningsvis endast utfärdas på vårdnadshavarens begäran, men då med information om elevens olovliga frånvaro.

Eftersom syftet med redovisningen är att verka förebyggande och minska frånvaron bedöms det inte finnas skäl att redovisa olovlig frånvaro i slutbetyget.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen tillstyrker promemorians förslag att omfattningen av elevens olovliga frånvaro ska redovisas i elevens terminsbetyg. Förvaltningen gör bedömningen att detta ökar möjligheterna att minska frånvaron och arbeta förebyggande. För att säkerställa att det som redovisas stämmer är det viktigt, vilket också föreslås, att eleven själv får möjlighet att kontrollera att uppgiften om den olovliga frånvaron stämmer.

Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Förslag: Uppgifter om olovlig frånvaro ska redovisas i elevens samlade betygsdokument. Ett samlat betygsdokument ska utfärdas varje termin utom den sista, under förutsättning att eleven har avslutat en eller flera kurser.

Elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får inte terminsbetyg. Vanligtvis skriver skolor ut samlade betygsdokument vid terminsavslutningarna under år 1 och 2, även om detta inte är ett krav enligt nuvarande reglering. Därför föreslås nu att samlat betygsdokument ska utfärdas varje termin och att det där ska antecknas uppgift om omfattningen av den frånvaro som eleven har haft utan giltigt skäl under terminen.

Den olovliga frånvaron ska inte redovisas i elevens slutbetyg då det då är för sent att åtgärda problemet, vilket är syftet. Ett slutbetyg kan komma att visas för framtida arbetsgivare och uppgift om olovlig frånvaro är onödigt integritetskränkande för eleven. Uppgifterna är inte heller nödvändiga för antagning till vidare studier.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen tillstyrker förslaget att ett samlat betygsdokument ska utfärdas varje termin utom den sista och att uppgift om olovlig frånvaro i grundskolan och övriga obligatoriska skolformer ska redovisas i det samlade betygsdokumentet. Förvaltningen gör bedömningen att detta ökar möjligheterna att minska frånvaron och arbeta förebyggande. För att säkerställa att det som redovisas stämmer är det viktigt, vilket också föreslås, att eleven själv får möjlighet att kontrollera att uppgiften om den olovliga frånvaron stämmer.

Konsekvenser för huvudmännen

Skolornas närvarostatistik måste vara uppdaterad och korrekt. Regelbundna avstämningar kommer att behöva göras för att kontrollera de uppgifter som registreras. Skolorna har redan idag detta ansvar genom sin skolpliktsbevakning och rapportering till CSN. Det stora flertalet skolor använder sig redan idag av IT-baserade system varför kostnadsökningen bedöms vara liten..

Införandet av en skyldighet att regelbundet utfärda samlade betygsdokument i gymnasieskolan bör inte heller medföra ytterligare kostnader då skyldigheten att lämna samlade betygsdokument redan finns idag och de flesta skolor delar ut samlade betygsdokument vid terminsavslutningarna

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen delar bedömningen att de föreslagna förändringarna inte innebär några väsentliga kostnadsökningar.

Översyn av bestämmelserna om rätt till studiehjälp vid olovlig frånvaro

Skolorna har skyldighet att lämna uppgift till CSN om elevens frånvaro. Skolan ska lämna uppgift till CSN om elever har annan studietakt än heltid och om elever har varit frånvarande mer än 14 kalenderdagar i följd av annat skäl än sjukdom, tillfällig vård av barn eller ledighet för vård av närstående. CSN kan ompröva rätten till studiehjälp efter att ha kommunicerat med eleven eller elevens vårdnadshavare. Om elevens frånvaro utan giltig anledning uppgår till minst 20 % av undervisningstiden, anses eleven inte vara heltidsstuderande.

Skolornas rapportering av frånvaron är inte tillfredsställande, många skolor under-rapporterar och rapporteringen tar för lång tid. Enligt promemorian finns även skäl att ifrågasätta den frånvaronivå som idag accepteras för heltidsstudier. En ökad individualisering vid bedömningen bör ske.

Inom ramen för en planerad översyn av studiehjälpssystemet bör bestämmelserna kring vad som ska avses med studier på heltid tydliggöras

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen tillstyrker ett förtydligande av bestämmelserna kring vad som ska avses med studier på heltid.